

УДК 811.161.2'373.2

doi: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2019.71.1033>

**ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ АНТРОПОНІМИ ЯК ЗАСОБИ
ТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ У РОМАНІ “МАФТЕЙ”
МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ**

Анастасія ВЕГЕШ

*Ужгородський національний університет,
кафедра української мови,
вул. Волошина, 32/1, Ужгород, Україна, 88015,
тел. 050 62 78 385
e-mail: anastasia.vegesh@gmail.com*

Проаналізовано літературно-художні антропоніми, що функціонують у романі “Мафтей. Книга, написана сухим пером” Мирослава Дочинця. Досліджено характеристичний потенціал літературно-художніх антропонімів як засобів творення образів, що реалізує свої різнопланові потенції відповідно до жанрових особливостей твору, авторських планів і уподобань читача.

Ключові слова: антропонім, апелятив, літературно-художній антропонім, прізвище, характеристичний потенціал.

Постановка проблеми, мета дослідження. Як відомо, онімна лексика відіграє важливу роль у художньому тексті, де формується і розвивається поетичний словник української мови, народжується символічне значення лексем, усталюються асоціативні зв'язки слів, характерні для мовно-національної свідомості [7: 302]. Власне ім'я персонажа, якому відведено особливу роль у реалізації творчого задуму письменника, виступає невід'ємним елементом літературно-художнього тексту. Тому дослідження функціонально-стилістичних особливостей літературно-художніх антропонімів у художніх творах сучасних письменників – одна з важливих проблем ономастики.

Метою нашої статті є дослідження характеристичного потенціалу літературно-художніх антропонімів роману “Мафтей. Книга, написана сухим пером” закарпатського письменника, лауреата Шевченківської премії Мирослава Дочинця. Літературно-художні антропоніми є засобами творення образу, що реалізує свої різнопланові потенції відповідно до жанрових особливостей твору, авторських планів і уподобань читача; наше завдання – описати літературно-художні антропоніми, розкрити їх інформаційний заряд.

Актуальність дослідження зумовлена увагою до проблем літературно-художньої антропоніміки, адже аналіз власних назв героїв Дочинцевих романів дає можливість виявити індивідуально-стильові особливості їх творення й окреслити інтегральні та диференційні тенденції їх розвитку під впливом естетичних та інших екстралінгвальних чинників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українська літературна ономастика поповнилася значною кількістю праць, присвячених питанням

філології (Ю. Карпенко, О. Карпенко, Л. Белей, В. Калінкін, М. Торчинський, В. Катесник та ін.). Дослідження функціонально-стилістичних особливостей літературно-художніх антропонімів творів українських письменників відобразилися в дисертаційних роботах та величезній кількості наукових статей (Е. Боева, Н. Бербер, Г. Грищенко, Г. Лукаш, Л. Кричун, О. Климчук, М. Максимюк, Л. Масенко, М. Мельник, О. Сколоздра, А. Соколова, Г. Шотова-Ніколенко та ін.).

Твори закарпатського письменника М. Дочинця все частіше привертають увагу не тільки читачів, але й дослідників. Написано чимало статей, які присвячені дослідженню мови романів, образів героїв, розвитку сюжету тощо (О. Гаврош, С. Свєрстюк, В. Герасим'юк, М. Слабошпицький, Т. Вергелес, П. Сорока, О. Іщенко, С. Жила, Р. Теребус, Л. Прокопович та ін.), але мовознавчий аспект досліджено недостатньо. Нас цікавлять антропоніми, якими автор називає своїх персонажів.

Ми дослідили назви літературних героїв у романах М. Дочинця "Лис у винограднику", "Вічник. Сповідь на перевалі духу", "Криничар. Діаріюш багатшого чоловіка Мукачівської домінії", "Горянин. Води Господніх русел", "Сатюван. Штудії під небесним шатром", звернули увагу на метафоричність назв романів автора, дослідили румунський слід у літературно-художньому ономастиконі романів М. Дочинця.

Об'єктом чергового нашого дослідження є літературно-художні антропоніми роману М. Дочинця "Мафтей. Книга, написана сухим пером".

Варто зазначити, що науковець С. Жила у статті "Культ народної мудрості і способу життя в романі Мирослава Дочинця "Мафтей": матеріали до уроку шкільного читання" звертає частково увагу на інформаційний заряд імені головного героя.

Виклад основного матеріалу. Для Дочинцевих текстів характерним є те, що автор називає романи іменами головних героїв. Власне ім'я персонажа стає знаком авторського виділення і у новому романі "Мафтей. Книга, написана сухим пером". Головний герой Мафтей веде оповідь, довкола нього обертаються інші персонажі, він – центр роману. Автор подає інформацію про ім'я Мафтея: "Ім'єно моє – Мафтей. Чудне навіть на наш велемовний підкарпатський вигін, яким людність протязить, як вихор у доброму комині. Але ймення не від Бога – від людей. А все людське – недовершене. До імені свого я й досі не звик, як пес не звикає до реп'яха за шхом. Чорноризець Авакум нарик мене так, бо заявився я в грішну сю юдоль уночі між днями апостола Матвея і великомученика Фатея. Либонь, аби не уразити жодного зі святих, Божий чоловік поєднав їх одним нариччям – Мафтей. Як перст і жготь. Як стовп і рамено хреста. Таким трибом, народжений у присмерку ночі, кошу я в собі два сонця – дня вчорашнього і дня завтрього. І та подвійна світність мене не сліпить."

Моя матиця була шептухою, повивальницею і просвирницею при монастирській церквиці. Се й на мене прилипло другим назвиськом – Просвирник. Мафтей Просвирник. Мають мене за провидця, відуна й травозная" [6: 30].

Чудне ім'я Мафтей неабияк характеризує героя: Матвій (у перекладі з грецької мови) – "божа людина" [10: 220], а Фатей (Фотій) також з грецької) – "світло"; "промінь надії"; "щастя"; "перемога" [10: 395]. На сторінках роману читаємо: "От я світив собі, роздував мізерний огник радості у світлість благодати" [6: 15]. Ми знаємо, що живе герой за Законами Божими, наповнює добром і світлом довкілля. Тому поєднання двох цих імен є промовистим.

“Імена Матвій і Фотій стали визначальними для героя, бо передбачали міцність, активність, рухливість, сміливість, сильний і скромний характер, любов до красивої яскравої жінки, що має успіх у чоловіків, вірність (код імені Матвій); талановитість у царині філософії, науки, мистецтва, релігії, сприйнятливості до нових думок, розуміння інших людей, стриманість, віднайдення смислу життя в нематеріальній стихії (шифр імені Фотій)”, – пише С. Жила [8: 119].

Тема світла проходить наскрізною ниткою через низку романів автора, та найбільше місця займає у “Світовані” та “Синьому зошиті”.

Зокрема, Ю. Карпенко писав: “У художній літературі головною є функція стилістична, яка проявляється у двох різновидах: а) інформаційно-стилістична, виразником якої є внутрішня форма власної назви і яка містить соціальні, ідеологічні, характеристичні дані; б) емоційно-стилістична, яка викликає певну оцінку, емоційне ставлення до зображуваного” [9: 34].

З тексту роману дізнаємося, що Мафтей – добра людина. До нього часто звертаються *добродію Мафтею*. Корчмар Мошко називає його золотим Мафтейком, солодким Мафтеєм. Ми знаємо, що Мафтей – знаний у домінії знатник: він вмів лікувати людей, знаходити вихід із скрутного становища, допомагати у вирішенні різних проблем. Знатник (знахар) розуміється на травах, знає мову тварин, птахів (“Завдячуючи своєму вітцеві, я несхибно читав сліди звіроти, завід комахні і норос гаддя, знав звичаї пташиного світу і навички рыб” [6: 287]).

Герої Дочинцевих романів – Вічник, Світован, Мафтей – розуміються на травах. Але ні Вічника, ні Світована автор не називає зелейниками. А Мафтей називає себе травознаєм, а ще зелейником: “Я зелейник. Трави Господні – мій хлібець. Моє ремесло” [6: 29]; “А я, Мафтей Просвирник, зелейник із мукачівської заріки під Черник-горою...” [6: 347]. Розумітися на травах Мафтея вчила мати, а її – баба Злота. “Всі береги, всі гаї, гори і її луговини були наші з матір’ю. Наші Господні ниви, наше жниво, яке обмінювалося на ярину. Лічництво давало сакій-такій приварок...” [6: 183].

Має герой наймення Відун. У романі “Вічник” ми вже фіксували це слово, яке за походженням є давнім, має значення “відати”, “знати”, “провидіти” [3: 77]. А у романі “Мафтей” герой отримує таку назву тому, що бачить те, чого не бачать інші. “Ви, дідику, кажуть, і через повіки видите. Відун!” [6: 10]. Пан бурмистр, шукаючи Мафтея, каже: “Мені потрібен чоловік із видючими очима... – Кажуть, що ти бачиш на три лікті в землю” [6: 11]. Такий дар бачити і знати більше за інших передався Мафтеєві від бабки Злоти, матері, монахів, “вітця-хашовика” та “напучував печерника Аввакума”.

Окрім цього, головний герой має й інші назви-апелятиви: “Дейкують про мене: “бай, примовник, мудряк”, “вселюдний чоловік”, “тихо ходить, високо несеться”” [6: 93].

Назву бай М. Дочинець використовував у романі “Світован”, але там героя називали байльником. Бай, байльник, примовник – людина, яка лікує різними традиційними, немедичними засобами, переважно замовлянням.

Сам герой про себе розповідає: “Друге моє ім’я, не наречене, а доточене людьми – Прокурник. Воно теж прийшло завдяки матері. Властиво – рукам її” [6: 186]. Мати Мафтея випікала проскури – “білий прісний хлібець особливої форми, що використовується в православному богослужінні” [5: 1168].

Слушно зауважує Світлана Жила, що прізвище у Мафтея “цілий пучок і вони увиразнюють твердість духу головного героя, показують розумного,

либінного, мудрого закарпатця, виповненого триединою потребою – бути потрібним людям, бути потрібним Богові й бути потрібним собі” [8: 119].

Як бачимо, герой має багато найменувань, але ім'я Мафтей автор виносить у назву роману. Ми вже знаємо, що головні герої Дочинцевих романів мають незвичні імена, рідкісні, метафоричні [4]. Цікаво, що всі вони (Вічник, Криничар, Горянин, Світован) походять від апелятивів, а ім'я Мафтей утворене шляхом злиття двох антропонімів. Воно теж рідкісне, має значний характеристичний заряд.

У романі багато місця відводиться монахові Аввакуму – вчителю Мафтея. Герой дуже часто називає Аввакума Божим челядником (“*Час ісповнити слово, дане Божому челяднику Аввакуму*” [6: 5], “*Божий челядник Аввакум, знатник тайн, яко небесних, так і земних...*” [6: 57]).

Простий люд називає його Божим чоловіком (“*Коли ще при силах був той Божий чоловік, то відспівував найповажніших мерців Мукачева*” [6: 20]). За те, що жив монах у скалі, називали його кротом (“*Я ріс біля мниха Аввакума, що жив у заріцькій печері, може пам'ятаєш? Авжеж так, його ще кликали Авва-Крит*” [6: 254]).

Фігурують на сторінках роману апелятивні назви схимник, монах-печерник, чорноризець, знатний книжник, духовний протектор Аввакум. Привертає увагу застаріла назва напутник, що означає наставник (“*По правді, ким же був мені Божий челядник? Може, каменем, який кладуть у ямку під саджанець горіха. Опорою для мого кореня. “Напутником був, – сказав я. – Літшого слова не доберу”. “Файне слово «напутник». Той, що направляє путь...*” [6: 277]).

Більшість героїв роману наділені звичними християнськими іменами. Вони можуть виступати у різних розмовних варіантах, перебувати під впливом сусідніх антропосистем. Ми зафіксували низку чоловічих імен (Андрій, Гаврило, Данило, Іван, Клим, Олекса), а також розмовні варіанти багатьох із них (Гаврилко, Гринь, Ігнац, Лодько, Матяш, Митро, Миха). Репертуар жіночих імен значно розширений, серед них – офіційні (Марія, Мелана, Мокрина, Павлина, Параскева, Юліна) та розмовні (Анниця, Маргочка, Марька, Михальда, Монька, Оленка). Натрапляємо на сторінках роману на імена та розмовні варіанти, що належать до різних антропосистем: Дюла, Тончі, Цило (Василь); Емешка, Ірма, Ружена. Серед різнобарв'я імен закарпатського люду знаходимо і єврейські: Абсалом, Елейзар, Мошко, Рифка.

Письменник підбирає літературно-художні антропоніми, які відповідають реаліям того часу і є цікаві своєю формою та внутрішнім змістовим наповненням. Як писав Л. Белей: “Якщо автор прагне, аби його герої сприймалися як реальні особи, він зобов'язаний дібрати персонажам реальні (за структурою) імена. Тому структура власних особових іменувань персонажів більшою чи меншою мірою мусить бути орієнтована на реальну антропонімію, на знання її мовним колективом” [1: 11].

У романі автор багато місця відводить для змалювання Ружени – коханої Мафтея. Як і Мафтей, Ружена мала надприродні здібності, була “даровитою віщівницею, майстринею чарів, володіла таємною силою над деревами”, вона вміла ворожити, тому притягувала темноту. Ім'я Ружена, як тлумачить І. Трійняк, слов'янського походження: “від ружа – троянда” [10: 314], уживане у болгар, чехів, тобто є запозиченим. Троянда (ружа) – цариця квітів. А Ружена була дуже красивою, звабливою. Дівчина росла без батьків, виховувала її бабця, а потім тітка. М. Дочинець пише: “*Ой, скільки всякої кривіці колобродило в її жилах – і русинської, і волоської, і польської, і швабської, і міркую, що й циганської внадилася добра*

цятина. У кого в окресі були ще такі густі й лискучі чорні коси! Як дріть шовкова. Чепуриста, примовна, кмітлива...” [6: 235]. Юнак називає її княгинєю, птицею-зовицею, жаданочкою, стріч-травою. А сама Ружена використовує також фольклорні назви: жриця-княжениця, птаха-ждаха. Мафтей згадував: “Вона була вершиною. І вершицею. Яко своєї долі, так і моєї” [6: 239]. Для нього вона була цілим світом. Недаремно він називав її такими ласкавими іменами: “Ружена... Мені наворожена... Моя мирносиця... Пташка-ждашка... Солоданька... Владичиця дум... Облюблениця... Красолька... Золотушка... Хупавка... Бабовка... Вродниця... Душка... Хорошуля... Драгота... Пестулька... Любка... Ладка... Горличка, що вилетіла з оселі мого серця, залишивши в нім порожнечу тиші” [6: 334].

Поруч із цими назвами ми зафіксували тричленний антропонім Панія Сухого Дерева (“Ружена – Ружениця. Панна сухого дерева...” [6: 345]). Називали її також пані Кравсова за іменем урядника Кравса, з яким Ружена втекла.

Дуже часто Мафтей помічав блискавки в очах коханої, “той погляд просочувався крізь видиме і променів у незриму далечінь”. У солекопальні Мафтей побачив вирубану з солі жінку. Це була “Істота, роздвоєна в двох вимірах, двох царинах – світлої і темної” [6: 243]. Ми знаємо, що троянда і красива, і колюча, бо має шипи, так і Ружена – двояка особистість.

Вісьмох зниклих дівчат, яких розшукує Мафтей, автор назвав звичними іменами, вони не є промовистими, виконують номінативну функцію: *Оленка, Марточка, Мокрина, Павлінка, Ліза, Анниця, Монька, Емешка*.

Неабияку роль у романі відіграє номінація власне ім'я + прикладка. Апелятив при власному імені може вказувати на професію, заняття: *Марточка-вишивальниця, Мелана-хлібниця, Мелана-просвірниця, Миха-деревач*. Прикладка почасти виступає як репрезентант певної художньої інформації або образної характеристики: *Анниця-косиця, Емешка-Мишка*.

Значним характеристичним потенціалом наділені літературно-художні антропоніми, що є прізвиськами діда Мафтея. Дід Данило отримав прізвисько за любов до коней. Він був конюхою в австрійському війську, розумів мову коней, умів їх лікувати, а вони його слухали. “А дідо мій був ще ліпший, бо скотину любив ще більше, як самого себе” [6: 47]. Це розумів драгун-капрал: “Володіє не той, хто має, а той, хто любить. Мої коні, русине, більше твої, ніж мої!” [6: 51]. Дід Данило багато розказував про те, як кінь може журитися, тішитися, дурити, лінуватися, віддано служити. Саме через це драгун-капрал назвав його Філософом із конюшні. Це назвисько “приклеїлося” до нього, “бо коні були чаром його життя” [6: 49], “з кіньми він лягав і вставав” [6: 51].

Дід Данило мав ще одне прізвисько – Той, що з'їв гору. Він, як Горянин, що воював з рікою, розносив гору. “Він точив гору, як червак, уриваючи її для сонця. І гора змирлася. Та не змирилися, ясна річ, люди. Глузи, посміх, прокльони... Люди як люди. Де чувано, аби миш з'їла гору” [6: 76]. З тексту дізнаємося, що “перш аніж став Тим, хто з'їв гору”, кликали його Зеленьком.

Привертають увагу і антропоніми, і апелятиви, якими автор називає батька Мафтея. Сам Мафтей називає його “мій безталанний отець Гринь”, інші кажуть просто Гриньо. Як бачимо, використовуються розмовні варіанти імені Григорій. У нашому випадку доонімне значення імені не розкривається. Тому, на наш погляд, найбільше розкривають характер героя саме апелятивні назви. М. Дочинець пише: “Приблудним деревом” обзивала його мати. Себто – принесеним водою, бо так він прибився до нашого берега. Дідо йменував його “пропащим бродником”, махнувши

дукою на триб зятя. "Святим варваром" означав його законник Аввакум, і лише згодом я втямив, у чому той варварський карб. І лише єдиний його незрадливий приятель-протиїдух Петро Павел мав його за "миротворчу душу". Правда, щодо цього самого, то ніхто не знав, що в того стояло передньо – ймемо чи прізвище. Петром був чи Павлом. Та він, либой, і сам того не знав і, підписуючись, клав про так випадок два хрести. Так надійніше" [6: 298].

З тексту роману дізнаємося, що мав Гриньо реєстраційне прізвище. "Venator – так по-латину був записаний мій отець у графському верствовому реєстрі. Се значало зарахування до числа бувальців, які за покликом гайника справували панські землі і губили в окрузі вовків та ведмедів-бродяг, що не вкладалися на зиму й ставали жапастю для всього живого" [6: 300].

Ми зафіксували у романі низку літературно-художніх антропонімів, що є антронімними утвореннями: Голоднячка, баба Кутачка, тітка Доромбаня, Марька Доромбатова, Обручарова Мокрина, Юрикова Оленка.

На відміну від імен, прізвищевих назв у романі небагато. Вони різні за походженням, але є характерними для Закарпаття: Желізний, Зеленьяк, Ізай, Колодко, Обручар, Піняшко, Повшик, Сухан, Трусяк.

До деяких з них автор подав тлумачення, підтвердив етимологію, або іронізував. Наприклад, прізвисько Голоднячка не підходило до героїні, бо була вона товстенська, пишнотіла. "Якщо комусь і підходять їх прозивки, то се не про Голоднячку. Натоптана жіночка бочечкою котилася довкола двох діж..." [6: 61].

Ми не знаємо, чому Митро Желізний має таке назвисько, але автор констатує: "Тому я й не суджу таких, як Митро Желізний. Він хоч і залізний нутром у тяготах, а такий же крихкий серцем, як і всі" [6: 87].

Регіонального походження прізвисько Колодко ("Ти, Мафтейку, завітав би до Колодка, до ковача" [6: 206]). Для карпатських говірок характерним є вживання апелятивів, що називають людину за заняттям, тому побутують прізвища і Ковач, і Коваль, і Колодко.

Урядник Холоші отримує прізвисько Лис, яким його нарік Мафтей за "лисячий писок", за погляд лисиці ("Що він сказав? – жандарм запитливо обернувся до Лиса" [6: 27]; "Переходячи двір, прочув крізь прочинене вікно гаркавий голосок Лиса" [6: 28]).

Національне та регіональне в літературно-художній антропонімії проявляється на двох рівнях: в одних випадках літературно-художні антропоніми служать мовностилістичним засобом національної чи регіональної ідентифікації персонажа або ж створюють певний національний чи регіональний колорит; в інших – служать засобом констатації певного рівня національної свідомості персонажа, що може супроводжуватися й авторською оцінкою [2: 35].

У всіх романах М. Дочинець використовує теоніми. Герої його романів – люди віруючі, тому номінація Бог дуже часто фігурує на сторінках текстів, не є винятком і роман "Мафтей". Ми зафіксували такі назви Бога: Він, Наш Учитель, Господь, Ісус Назорянин, Син Божий, Син Творителя Неба і Землі, Сівач, Богонько, Верховний Майстер.

Серед теонімів знаходимо також і назви Божої Матері: свята Мати, Матір Господня, Владичиця, Діва Марія.

Висновки. Як бачимо, літературно-художні антропоніми роману "Мафтей" дуже різноманітні й насичені. Вони вказують на стать, етнічну належність, вік,

соціальний статус, взаємостосунки між персонажами. Назви героїв у творі виконують стилістичну функцію і допомагають створювати образи.

Перспективи використання результатів дослідження. У результаті аналізу власних імен персонажів роману “Мафтей” поглиблено наукове уявлення про роль літературно-художніх антропонімів у розгортанні сюжету, створенні образів. Наше дослідження дасть додатковий матеріал до вивчення антропонімікону української літературної мови, стане підґрунтям для подальших теоретичних узагальнень з проблем літературно-художньої антропонімії, увиразнить уявлення про своєрідність творчості Мирослава Дочинця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белей Л. Нова українська літературно-художня антропонімія : проблеми теорії та історії / Л. Белей. – Ужгород, 2002. – 176 с.
2. Белей Л. О. Функціонально-стилістичні можливості української літературно-художньої антропонімії XIX – XX ст. / Л. О. Белей. – Ужгород : Патент, 1995. – 120 с.
3. Вегеш А. Інформаційний заряд літературно-художніх антропонімів роману “Вічник” Мирослава Дочинця / А. Вегеш // Записки з ономастики : збірник наукових праць. – Одеса: “Астропринт”. – 2015. – Вип. 18. – С. 74–83.
4. Вегеш А. Промовистість назв романів Мирослава Дочинця / А. Вегеш // Науковий вісник Ужгородського університету. – Ужгород, 2014. – С. 8–12. – (Серія: Філологія. Соціальні комунікації ; вип. 2 (32)).
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – Київ ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.
6. Дочинець М. Мафтей. Книга, написана сухим пером. Роман / М. Дочинець. – Мукачево : Карпатська вежа, 2016. – 352 с.
7. Ермоленко С. Я. Нариси з української словесності (стилістика та культура мови) / С. Я. Ермоленко. – Київ : Довіра, 1999. – 431 с.
8. Жила С. Культ народної мудрості і способу життя в романі Мирослава Дочинця “Мафтей” : матеріали до уроку позакласного читання / С. Жила // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : збірник наукових праць / відп. ред. І. В. Сабадош. – Ужгород, 2018. – Вип. 23 – С. 117–122.
9. Карпенко Ю. А. Имя собственное в художественной литературе / Ю. А. Карпенко // Филологические науки. – 1986. – № 4. – С. 34–40.
10. Трійняк І. І. Словник українських імен / І. І. Трійняк. – Київ : Довіра, 2005. – 509 с.

REFERENCES

1. Belei, L. (2002). *Nova ukrainska literaturno-khudozhnia antroponiimia: problemy teorii ta istorii*. Uzhhorod.
2. Belei L. O. (1995). *Funktsionalno-stylistychni mozhlyvosti ukrainskoi literaturno-khudozhnoi antroponiimii XIX–XX st.* Uzhhorod: Patent.
3. Vehesh, A. (2015). Informatsiinyi zariad literaturno-khudozhnikh antroponiimiv romanu “Vichnyk” Myroslava Dochyntsia. In: *Zapysky z onomastyky. Zbirnyk naukovykh prats, vyp. 18*. Odesa: Astroprynt, 74–83.
4. Vehesh, A. (2014). Promovystist nazv romaniv Myroslava Dochyntsia. In: *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii, vyp. 2 (32)*. Uzhhorod, 8–12.

5. *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* (z dod. i dopov.). (2005). / [uklad. i holov. red. V. T. Busel]. Kyiv; Irpin: VTF "Perun",
6. Dochynets, M. (2016). *Maftei. Knyha, napysana sukhym perom. Roman*. Mukachevo: Karpatska vezha.
7. Iermolenko, S. Ya. (1999). *Narysy z ukrainskoi slovesnosti (stylistyka ta kultura movy)*. Kyiv: Dovira.
8. Zhyla, S. (2018). Kult narodnoi mudrosti i sposobu zhyttia v romani Myroslava Dochyntsia "Maftei": materialy do uroku pozaklasnoho chytannia. In: *Suchasni problemy navoznavstva ta literaturoznavstva. Zbirnyk naukovykh prats. Vypusk 23 / vidp. red. I. V. Sabadosh*. Uzhhorod, 117–122.
9. Karpenko, Yu. A. (1986). Ymia sobstvennoe v khudozhestvennoi literature. *Fylohycheskye nauky, № 4*, 34–40.
10. Triiniak, I. I. (2005). *Slovnyk ukrainskykh imen*. Kyiv: Dovira.

Стаття надійшла до редколегії 10. 05. 2019

прийнята до друку 10. 06. 2019

PROPER NAMES OF THE LITERARY HEROES AS MEANS OF CREATION OF IMAGES IN THE NOVEL "MAFTEI" BY MYROSLAV DOCHYNETS

Anastasia VEHESH

*Uzhgorod National University,
Department of Ukrainian Language,
32/1, Voloshyna Str., Uzhgorod, Ukraine, 88015,
phone 050 62 78 385
e-mail: anastasia.vegesh@gmail.com*

Name of the character, which is given a special role in the implementation of the writer's creative idea, acts as an integral part of the literary text. Therefore, the study of functional and stylistic features of the proper names of the literary heroes in the works of contemporary writers is one of the important problems in onomastics.

The purpose of our article is to study the characteristic potential of the proper names of the literary heroes in the novel "Maftei. A book, written by a dry feather", which was written by Transcarpathian writer, the winner of the Shevchenko Prize – Myroslav Dochynets. Proper names of the literary heroes are means of creating of an image, which realizes its diverse potencies in accordance with the genre features of the work, author's plans and preferences of the reader; our task is to describe the proper names of the literary heroes, to reveal their information charge.

The actuality of the study is due to the attention to the problems of literary anthroponymy, since the analysis of the proper names of the heroes in the novels by Dochynets makes it possible to identify the individual-stylistic peculiarities of their creation and outline the integral and differential tendencies of their development under the influence of aesthetic and other extra-lingual factors.

It is found out in the article that for Dochynets texts it is typical that the author names novels by the names of the main characters. Name of the character also becomes a sign of author's selection in a new novel "Maftei. A book, written by a dry feather". The information charge of the name of Maftei is disclosed, and other names of the hero are also researched: Vidun, Proskurnyk.

Most of the heroes of the novel are given the usual Christian names (Ivan, Klym, Maria, Mokryna, Yulyna). They can be treated in various spoken variants (Grynj, Mytro, Annysia, Marjka), and can be under the influence of neighboring systems of the proper names (Dyula, Tonchi, Tsylo).

The writer selects proper names of the literary heroes, which correspond to the realities of that time and are interesting in their form and internal content.

It is proved that the proper names of the literary heroes of the novel "Maftel" are very diverse and rich. They point to gender, ethnicity, age, social status, interpersonal relationships. Names of the heroes in the work perform a stylistic function and help to create images.

As a result of the analysis of the proper names in the novel "Maftel" it is deepened the scientific understanding of the role of the proper names of the literary heroes in the development of the plot, creation of images, which will provide additional material for the study of the anthroponimicon of the Ukrainian literary language, will deepen the knowledge about the proper names, and the understanding of artistic image.

Keywords: anthroponym, system of the proper names, appellative, information charge, proper name of the literary hero, nickname, characteristic potential.